

Організаційно-методичне забезпечення підготовки тренерів з питань інклюзивності в спорті як компонент інформаційно-освітнього простору

УДК 796.071.42:796.038-056.26+37:004

О. К. Шевчук, І. О. Когут, В. Л. Маринич

Національний університет фізичного виховання і спорту України, Київ, Україна

Резюме. Сучасне суспільство вимагає інтеграції інклюзивності в усі сфери життя, включаючи спорт, що актуалізує потребу професійного розвитку тренерів у цьому напрямі. Стаття розкриває значення комплексного підходу до забезпечення інклюзивності в спорті, охоплюючи технологічні, організаційні та методичні аспекти, відкриваючи потенціал розвитку освітньої та спортивної галузей. *Мета.* Обґрунтування авторської структурно-логічної схеми комплексного підходу в підготовці тренерів для забезпечення інклюзивності в спорті з урахуванням організаційно-методичного забезпечення як складової спеціалізованого інформаційно-освітнього простору підготовки фахівців. *Методи.* Аналіз та систематизація джерел літератури, індукція та дедукція, методи системного та логічного аналізу, синтез та узагальнення. *Результати.* Представлено авторську структурно-логічну схему, яка включає аналіз проблем та причини, визначення шляхів їх вирішення, результат та очікувані наслідки у вигляді системного вирішення проблеми недостатнього рівня інклюзивності в спорті через навчання та професійний розвиток тренерів за підтримки сталої інклюзивної організаційної політики з використанням відповідного організаційно-методичного забезпечення. Поруч з розглянутою потребою в інтеграції глобальних тенденцій та міжнародного досвіду у навчанні тренерів з інклюзивності в спорті наголошується на критичній ролі адаптації освітніх матеріалів до мовно-культурних особливостей та регіонального аспекту. Екстраполюючи принцип субсидіарності у цей контекст, навчання на найнижчому рівні та у національному вимірі сприятиме досягненню стійкості в інклюзивному спорті, що підкреслює актуальність покращення освітніх ініціатив для тренерів та вдосконалення методичного оснащення з питань інклюзивності в спорті. Результати дослідження можуть слугувати орієнтиром для розробки інклюзивних стратегій у вітчизняному спорті.

Ключові слова: інклюзія, спорт, підготовка тренерів, освіта, організаційно-методичне забезпечення, інформаційно-освітній простір.

Organizational and methodological support for the training of inclusive coaches in sports as a component of the information and educational space

O. K. Shevchuk, I. O. Kohut, V. L. Marynych

National University of Ukraine on Physical Education and Sport, Kyiv, Ukraine

Abstract. Modern society requires the integration of inclusiveness into all spheres of life, including sports, which actualizes the need for professional development of coaches in this area. The article reveals the importance of an integrated approach to ensuring inclusiveness in sport, covering technological, organizational and methodological aspects, opening up the potential for the development of the educational and sports sectors. *Objective.* To substantiate the author's structural and logical scheme of an integrated approach in the training of coaches to ensure inclusiveness in sports, taking into account organizational and methodological support as part of a specialized information and educational space for training specialists. *Methods.* Analysis and systematization of literature sources, induction and deduction, methods of system and logical analysis, synthesis and generalization. *Results.* The author's structural and logical scheme is presented, which includes the analysis of problems and causes, the identification of ways to address them, the result and expected consequences in the form of a systematic solution to the problem of insufficient inclusiveness in sports through training and professional development

of coaches with the support of a sustainable inclusive organizational policy using appropriate organizational and methodological support. Along with the considered need to integrate global trends and international experience in the training of inclusive coaches in sports, the critical role of adapting educational materials to linguistic and cultural features and the regional aspect is emphasized. Extrapolating the principle of subsidiarity in this context, training at the grassroots level and in the national dimension will contribute to the achievement of sustainability in inclusive sport, which emphasizes the relevance of improving educational initiatives for coaches and improving methodological equipment in inclusive sport. The results of the study can serve as a guide for the development of inclusive strategies in domestic sport.

Keywords: inclusion, sports, coaches' preparation, education, organizational and methodological support, information and educational space.

Постановка проблеми. Серед завдань, які постають перед сучасною спортивною наукою та практикою, велика увага приділяється питанню інклюзії та доступності спорту для всіх категорій населення [9]. Хоча інклюзивна парадигма в спорті є соціально важливою, її повноцінна реалізація і досі залишається завданням майбутнього, що вимагає наукової уваги та системного підходу. У цьому контексті відповідне навчання тренерів набуває особливої актуальності, виступаючи як один з важливих факторів у забезпеченні успішного впровадження інклюзивних практик у спорті [7].

Можна припустити, що виклик у цьому ключі має двоскладове рішення. По-перше, це забезпечення наявності належного методичного оснащення та організаційних передумов для підготовки і професійного розвитку тренерів у контексті інклюзії [6, 8]. Друга частина рішення, яка розглядатиметься в цьому аналізі, полягає в тому, щоб наголосити на необхідності створення спеціалізованого інформаційно-освітнього простору (ІОП) та відкритих освітніх ресурсів (ВОР) підготовки тренерів, що має на меті надати безбар'єрний доступ до відповідного методичного оснащення, сучасних методик та інноваційних підходів. Це передбачає формування доступної гнучкої динамічної системи, яка дозволяє тренерам легко отримувати актуальну інформацію, поглиблювати свої знання та навички, обмінюватися досвідом та ресурсами.

На сьогодні ключовою характеристикою інформаційного суспільства стає все більш помітний вплив інформаційно-комунікаційних технологій на різноманітні аспекти життя людей. В умовах розвитку цифрової економіки значення людського капіталу та інформаційних технологій стає визначальним для забезпечення стійкого економічного прогресу. В цьому контексті врахування соціальних потреб суспільства та сучасні динамічні зміни у сфері цифрових технологій є важливим під час підготовки висококваліфікованих фахівців.

Аналіз останніх досліджень і публікацій підкреслює роль професійного розвитку тренерів у формуванні відкритої та доступної спортивної

культури, оскільки саме вони виступають на передовій змін, впроваджуючи інклюзивні методики навчання та створюючи умови для розвитку і самореалізації кожного спортсмена. Дослідження проблеми професійного навчання, зокрема формування ІОП, засвідчує різноплановість підходів науковців. Беззаперечним залишається акцент на якісні перетворення у напрямі компетентної освіти, що передбачає і розробку спеціалізованого інформаційного навчального простору, спрямованого на підтримку процесу формування необхідних компетенцій у фахівців [1]. Багато сучасних наукових праць присвячено функціонуванню ІОП у різноманітних аспектах. Однак учені єдині у думці, що ІОП є ключовим елементом сучасного інформаційного суспільства, який відіграє важливу роль у розвитку освітніх процесів та поширенні знань. Адаптивність, витривалість та фрагментарність визначаються науковцями як невід'ємні риси ІОП, кожна з яких відіграє свою унікальну роль у його функціонуванні та розвитку [3].

Огляд сучасної спеціалізованої літератури відображає глобальну тенденцію до підвищення ролі інформаційно-комунікативних технологій та інтеграції відкритих ресурсів у підготовку фахівців, що сприяє розширенню освітнього простору та підвищенню якості процесу навчання. Проблематика створення та еволюції комп'ютерно-орієнтованого навчального середовища у закладах освіти привернула увагу і вітчизняних дослідників, серед яких можна виділити І. Коляду [2; 3], О. Пінчука, С. Литвинова, О. Бурова [4], І. Чичкань, С. Спасітелева, Ю. Жданова [5] та інших.

Важливим аспектом є роль інформаційно-комунікативних технологій у підтримці навчання. Н. Яремчук та Н. Сениця визначили основні способи формування віртуального освітнього простору, до яких належать інформаційне, технологічне, цифрове, комунікативне середовище, а також освітнє забезпечення, що разом формують умови для ефективного процесу навчання. Основні принципи інформаційного середовища, такі як доступність, відкритість, безпечність, гнучкість, мобільність та адаптивність, забезпечують створення умов для ефективного доступу

та використання інформації. Важливість комунікативного середовища у віртуальному освітньому просторі полягає у створенні різноманітних форм комунікації та соціальної взаємодії, що сприяє більшій інтеграції та взаємодії між учасниками [10]. Це підтверджують результати дослідження К. Данилишиної, згідно з яким ІОП має містити організаційно-методичні засоби, сукупність технічних та програмних засобів збереження, обробки, передачі інформації, забезпечувати оперативний доступ до інформації, обміну та спілкування учасників. Авторка наголошує на необхідності створення єдиного інформаційного простору, котрий забезпечить цілісну підтримку підготовки фахівців [1].

У наявній науковій літературі активно обговорюються доцільність та застереження щодо використання ВОР, які варто взяти до уваги [15, 24]. Переваги включають: зниження витрат на навчання, доступ до ресурсів у будь-який час і з будь-якого місця, масштабованість, зменшення розриву між країною та різними верствами суспільства, збільшення кількості методичних матеріалів, збагачення традиційних навчальних матеріалів, швидке поширення інформації за допомогою ВОР, демонстрація інновацій, можливість модифікувати матеріали [17]. Н. М. Adil, S. Ali, M. Sultan, M. Ashiq, M. Rafiq доповнюють цей перелік такими перевагами, як розширення доступу до знань, підтримання навчання протягом життя, педагогічні інновації та покращення результатів навчання учнів [11]. У деяких дослідженнях повідомляється про переваги OER у збільшенні доступності освітніх ресурсів для студентів з обмеженими можливостями [26] та покращенні якості освіти [25].

D. Zulaiha та Y. Triana [27] зауважують, щоб ефективно використовувати ВОР для покращення навичок учнів та щоб вони справляли значний вплив на навчання студента, вони мають супроводжуватися належним методом викладання та стратегією навчання. Інші наукові праці у цьому контексті також стосувалися значення проблемно орієнтованого навчання з використанням ВОР для розвитку навичок мислення вищого порядку [19], оцінки впливу онлайн-навчальної програми на основі ВОР на професійний розвиток вчителів та їх ставлення до цього [18], взаємозв'язку між впровадженням ВОР та покращенням результатів навчання студентів [14], перспектив використання новітніх технологій для вирішення проблем використання ВОР [22], відкритих освітніх практик з точки зору соціальної справедливості [12]. Серед відповідної наукової бібліографії з цієї тематики, варто виділити систематичний огляд літератури щодо тенденцій та прогалів в емпіричних до-

слідженнях відкритих освітніх ресурсів [16]. Науковці звертають увагу і на обмеження широкого впровадження ВОР, що потенційно перешкоджає його впливу на досягнення в навчанні [22; 25]. Отримані результати також показали, що географічний регіон учнів може змінювати вплив ВОР на досягнення у навчанні. Це пояснюється тим фактом, що деякі регіони, такі як Східна Азія, досягли значного прогресу у підвищенні обізнаності та впровадження ВОР і відкритих освітніх практик [20], тоді як інші, наприклад, арабський регіон і Африка все ще позаду [21; 23].

Потребує уваги принцип субсидіарності ЮНЕСКО, згідно з яким J. Bogardi, F. Hartvelt рекомендують, що будь-яка освітня «діяльність повинна здійснюватися на найнижчому можливому рівні» і що освіта, «яка відбувається в національних рамках, швидше за все, буде більш ефективною, ніж у міжнародних» [13]. Відповідно, застосовуючи ці рекомендації до контексту ВОР, стійкість може бути досягнута лише за умови, що пропонувані ресурси також підтримують навчання та професійний розвиток тренерів на нижчих рівнях і можуть бути повністю інтегровані в місцевий контекст.

Тож, незважаючи на підвищену увагу дослідників до різних аспектів функціонування інформаційно-освітнього простору та використання відкритих освітніх ресурсів, процес конструювання інформаційно-освітньої реальності підготовки тренерів з питань інклюзивності в спорті ще не став предметом широких наукових досліджень. Враховуючи важливість і актуальність тематики, цей аналіз має потенціал зробити значний внесок у розвиток спортивної освіти і практики та стати доповненням до існуючої наукової літератури.

Наукову роботу виконано відповідно до плану науково-дослідної роботи Національного університету фізичного виховання і спорту України на 2021–2025 рр. за темою 1.4. «Теоретико-методологічні засади розвитку професійного, неолімпійського та адаптивного спорту в Україні в умовах реформування сфери фізичної культури і спорту» (номер держреєстрації 0121U108294).

Мета дослідження — обґрунтування авторської структурно-логічної схеми комплексного підходу в підготовці тренерів для забезпечення інклюзивності в спорті з урахуванням організаційно-методичного забезпечення як складової спеціалізованого інформаційно-освітнього простору підготовки фахівців.

Методи дослідження: аналіз та систематизація джерел літератури, індукція та дедукція, методи системного та логічного аналізу, синтез та узагальнення.

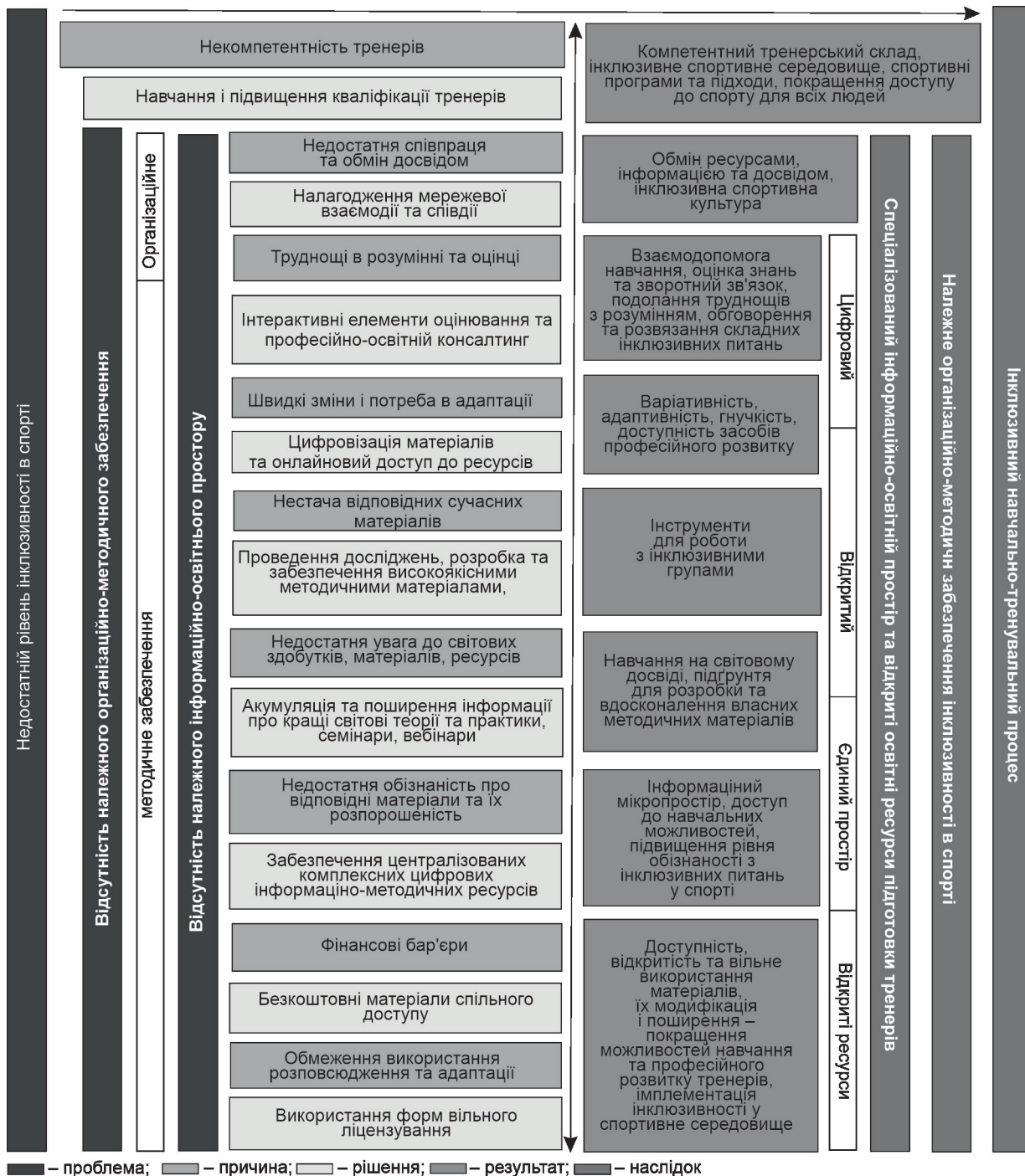
Результати дослідження та їх обговорення. Отримана у результаті аналізу інформація була систематизована при її теоретичному узагальненні. Застосування системного та логічного аналізу дозволило розкласти складне досліджуване питання на компоненти та зберегти цілісність цієї проблеми. З його допомогою методичне забезпечення інклюзивності у спорті було розглянуто як системно-структурне утворення, а для наочного його відображення використано такий інструмент відтворення, як системна блок-схема. Для обґрунтування авторської структурно-логічної схеми комплексного підходу в підготовці тренерів з метою забезпечення інклюзивності у спорті застосовано методи індукції та дедукції. Індуктивний метод, який полягає у формуванні загальних висновків на основі аналізу конкретних спостережень та прикладів, у поєднанні з іншими загальнонауковими методами сприяв визначенню основних компонентів, які мають бути включені до спеціалізованого інформаційно-освітнього простору. Використання дедуктивного методу, який полягає у виведенні конкретних висновків на основі загальних принципів або теорій, дало змогу на основі загальних теоретичних основ побудувати концептуальну модель підготовки тренерів інклюзивної спрямованості з урахуванням організаційно-методичного забезпечення як складової спеціалізованого інформаційно-освітнього простору підготовки фахівців.

Використовуючи системний підхід до вирішення проблеми інклюзивності у спорті, розроблено авторську структурнологічну схему (рис. 1). Особливістю її, порівняно із класичним вираженням будь-якої блок-схеми, є те, що не фігури, а кольорове кодування відіграє важливе значення у правильній її інтерпретації, роз'яснюючи роль кожного компонента у загальній системі, представляючи ланцюжок від ідентифікації проблеми до шляхів вирішення та кінцевих результатів. Темно-червоний блок ліворуч є відправною точкою для розуміння решти структури, від якого розгалужуються її елементи. Ці компоненти представляють різні аспекти або етапи на шляху до досягнення визначених результатів та наслідків. Ще одним аспектом, який слід враховувати, є загальна структура схеми. Розташування елементів системи свідчить про певний розвиток, вказуючи на те, як один компонент приводить до іншого або взаємодіє з ним. Разом з тим вона побудована таким чином, що її прочитання може бути лінійно-горизонтальним або вертикальним, сходинковим, мережовим або більш складним, що впливає на те, як інтерпретуватиметься потік інформації або взаємозв'язок між елементами. Як приклад опи-

су цієї концептуальної структури звертаємось до сходинкового викладу. Після визнання виклику це передбачатиме ідентифікацію кожної конкретної проблеми, рішень та результатів їх впровадження, що, у свою чергу, має свої виклики та проблеми, сходинкою нижче, послідовно вирішуючи які можна досягти позитивного наслідку.

Центральним викликом, позначеним темно-червоним, є неналежний рівень інклюзивності у спорті, а однією з причин цієї проблеми, як показано у помаранчевому сегменті, є недостатня компетентність тренерів у її забезпеченні. Рішенням, відображеним у жовтому розділі, може бути навчання та підвищення кваліфікації фахівців для отримання необхідних навичок для сприяння інклюзивності. Цей освітній підхід спрямований на озброєння тренерів знаннями та методами, аби залучати до спортивної діяльності та якісно тренувати спортсменів із будь-якими здібностями та особливостями. Зелений розділ описує позитивні результати такого навчання: належно підготовлений тренерський склад може створити більш інклюзивне спортивне середовище, у якому цінуються усі спортсмени та які повноцінно залучені у навчально-тренувальний процес. Інклюзивність може проявлятися різними способами, включаючи, але не обмежуючись, реалізацією інклюзивних спортивних програм, впровадженням інклюзивних підходів та покращенням доступу до спорту для всіх людей. Ці зміни сприятимуть особистому та професійному зростанню, командній роботі, соціальній та спортивній інклюзії.

Проблема недостатнього рівня інклюзивності у спорті посилюється, а навчання тренерів ускладнюється відсутністю належного організаційно-методичного забезпечення, що представлено у червоному блоці наступного рівня. В організаційному аспекті це виражається у недостатній співпраці. Налагодження мережевої взаємодії та співдії супроводжуватиметься обміном ресурсами, інформацією та досвідом, що допоможе у запровадженні та реалізації тренувальних і навчальних програм з інклюзивності у спортивному контексті, розширенні можливостей для різних, у тому числі найвразливіших, верств населення займатися спортом та створенні інклюзивної спортивної культури в цілому. Це може включати як одноразову — для вирішення конкретного завдання, так і постійну кооперацію для досягнення глобальних цілей інклюзивності в спорті; як об'єднання у коаліції, альянси та консорціуми з цією метою, так і організацію форумів, семінарів, вебінарів та інших подій для спільного обговорення питань інклюзивності, розробку практичних інструментів для її досягнення у спорті.

Рисунок 1 – Структурно-логічна схема комплексного підходу в підготовці тренерів для забезпечення інклюзивності в спорті

Синергія зусиль розширить можливості як для організацій, так і окремих представників, позитивно впливатиме на професійний розвиток тренерів та інших стейкхолдерів, підвищить усвідомлення значущості інклюзивності у спорті як фахівців, так і громадськості. Важливість організаційного забезпечення обумовлена ще і тим, що воно безпосередньо впливає на методичну компоненту, що буде описана далі.

Відповідне організаційне забезпечення, з одного боку, стане передумовою розбудови цифрового ІОП, а з іншого – цифровий ІОП щодо інклюзивності в спорті може передбачати елементи, спрямовані на кооперацію та співпрацю, а також сприятиме взаємодопомозі у досягненні інклюзивних цілей. Сучасні технології дозволяють створювати інтерактивні навчальні середовища з використанням веб-платформ, відеоконферен-

цій, інтерактивних вправ та завдань. Інтерактивні інструменти навчання та оцінювання знань підтримують самоосвіту та забезпечують індивідуалізацію в процесі навчання та професійного розвитку, а передбачені можливості зворотного зв'язку сприятимуть подоланню труднощів з розумінням, обговоренню та вирішенню складних питань, пов'язаних з інклюзивністю, спрямувавши спільні зусилля, аби зробити заняття спортом доступними та ефективними для всіх учасників.

Постійні зміни в галузі й суспільному житті та супутня їм потреба в адаптації підходів веде до пошуку відповідних рішень, одним з яких є інтеграція освітнього простору у віртуальний — цифровізація матеріалів та онлайнвий доступ до ресурсів. Їх перевагами у цьому аспекті є варіативність, орієнтованість на зміну потреб, умов, запитів соціокультурної ситуації та придатність до оперативних змін і доповнень, гнучкість організаційної структури навчання та доступність для широкого кола зацікавлених сторін, незалежно від місця їх розташування, що актуалізує подальшу увагу не лише до цифрового, а і проблеми відкритого ІОП підготовки фахівців для забезпечення інклюзивності у спорті.

З погляду методичного аспекту, наступною причиною проблеми, яка розглядається, є нестача релевантної інформації та відповідних сучасних матеріалів. Цього можна досягти шляхом об'єднання зусиль, а дії у цьому напрямі також слугуватимуть і професійному розвитку тренерів з питань інклюзії, що розглядалося вище. Рішення може включати проведення досліджень, розробку практичних рекомендацій, спеціалізованих методичних матеріалів та ресурсів, які б надавали фахівцям та організаціям необхідні інструменти для роботи з інклюзивними групами, що сприятиме підвищенню рівня та підтриманню інклюзивності в спорті в цілому.

Оскільки як інформаційний, так і освітній сектор в майже кожній сучасній державі взаємодіє та впливає на світовий інформаційно-освітній простір, який побудований на широкомасштабних освітніх мережах, глобальні тенденції не можуть залишатися поза увагою. На шляху до досягнення інклюзивності в спорті недостатня увага до міжнародних здобутків виступає іншим сповільнюючим фактором. Використовуючи можливості та переваги відкритого ІОП, акумуляція та поширення провідних інклюзивних теорій, відповідних досліджень, належних ресурсів та кращих практик у галузі спорту в контексті інклюзії забезпечить можливість навчання на світовому досвіді, може стати підґрунтям для розробки та вдосконалення власних методичних матеріалів та

інклюзивних політик, сприятиме адаптації апробованих концепцій до конкретних умов, роблячи внесок у розбудову інклюзивного спортивного середовища.

Іншою причиною, чому навіть за наявності відповідного методичного забезпечення позитивний вплив на досягнення інклюзивності в спорті може бути обмежений, є недостатня обізнаність про відповідні матеріали та їх розпорошеність. Єдиний ІОП, репрезентуючи комплексні та централізовані онлайнві інформаційно-методичні ресурси, за умов їх регулярного оновлення, забезпечує потужний інформаційний мікропростір, надає централізований доступ до потрібної інформації та можливостей навчання без необхідності витрачати багато часу на пошук, сприяючи підвищенню рівня обізнаності та професійного розвитку фахівців і розвитку інклюзивності в спорті в цілому.

Варто згадати про існуючі обмеження використання поширення та адаптації методичного забезпечення. Використання форм вільного ліцензування забезпечить доступність, відкритість та використання матеріалів усіма зацікавленими сторонами та надасть можливість спортивній спільноті вільно, з дотриманням відповідних протоколів, поширювати, модифікувати і вдосконалювати ресурси, сприяючи зростанню інклюзивності в спорті і розвитку сфери.

Імплементация позитивних рішень стикається з рядом обмежень. Позаяк деякі ресурси вимагають фінансових витрат для доступу до них, це може впливати на можливість спортивних організацій, тренерів та фахівців галузі отримувати доступ до цінної інформації. Особливо проблемним це може бути для малих організацій та громадських ініціатив з обмеженим бюджетом. Для вирішення цієї проблеми можна розглядати різні підходи, однак важливим є звернення уваги до ВОР. «Відкритість» ресурсів забезпечить їх доступність для всіх зацікавлених сторін незалежно від фінансового статусу, що сприятиме професійному розвитку тренерів, а відтак і розвитку інклюзивних практик.

Таким чином, відкритий ІОП спрямований на підвищення якості освіти та розширення можливостей для навчання та професійного розвитку, забезпечуючи рівний доступ до знань для всіх, незалежно від географічного розташування або інших обмежень. Цифровий ІОП дозволяє тренерам вчитися у зручний для них час та темп, адаптуючи навчання під власні потреби та можливості, що сприяє більшій залученості та ефективності навчання. Єдиний ІОП може слугувати платформою для обміну досвідом між тренера-

ми, сприяючи поширенню інноваційних та ефективних методик тренувань. Це дозволить тренерам швидко адаптуватися до нових тенденцій та впроваджувати кращі практики у свою роботу.

Представлений системний підхід до досягнення інклюзивності в спорті через навчання та професійний розвиток тренерів за підтримки сталої інклюзивної організаційної політики з використанням відповідного методичного оснащення, наголошенням на необхідності розбудови єдиного відкритого цифрового інформаційно-освітнього простору, створення та використання відкритих освітніх ресурсів може слугувати орієнтиром для розробки стратегій досягнення інклюзивних цілей у спорті у вітчизняному вимірі.

Висновки. За результатами проведеного дослідження можна виділити кілька ключових аспектів та рекомендацій до розвитку інклюзивної спортивної культури і використання інформаційно-освітнього простору для професійного навчання тренерів.

Важливість інклюзивності в спорті є неzapе- речною, а роль професійного розвитку тренерів у формуванні такого середовища є критичною. Підготовка тренерів з питань інклюзивності в спорті є складним та багатогранним процесом й інформаційно-освітній простір відіграє важливу роль у цьому. Використання відкритих освітніх ресурсів та створення спеціалізованого інформаційно-освітнього простору може сприяти більшій доступності навчальних матеріалів та методичних розробок, обміну досвідом з колегами з різних країн, забезпечує можливість адаптувати навчальні матеріали під конкретні потреби та умови, а також підтримувати навчання протягом життя. Інтеграція цифрового відкритого єдиного інформаційно-освітнього простору та використання відкритих освітніх ресурсів створює синергію, яка підвищує якість та доступність навчання і професійного розвитку тренерів, сприяючи розвитку ефективної та інноваційної спортивної освіти у перспективі досягнення інклюзивності в спорті. Разом з перевагами під час створення та адаптації навчальних матеріалів необхідно враховувати і бар'єри, наприклад, мовні та культурні особливості. Забезпечення доступності матеріалів на різних, зокрема національних, мовах, у рамках вітчизняної освіти та з урахуванням

культурного контексту користувачів може значно збільшити ефективність навчання. Набуває важливості стимулювання розвитку інноваційних соціальних практик та партнерств для розширення доступу до освіти та спорту, що включатиме розвиток цифрових технологій, платформ для обміну досвідом та знаннями, а також міжнародну співпрацю у сфері спорту та освіти.

З практичної точки зору це дослідження може сприяти досягненню Цілей сталого розвитку (ЦСР) ООН, зокрема ЦСР 4: Забезпечення якісної освіти — через підготовку кваліфікованих тренерів з використанням спеціалізованого інформаційно-освітнього простору та відкритих освітніх ресурсів; ЦСР 10: зменшення нерівностей — інклюзивна спортивна культура допомагає зменшувати нерівності, сприяючи включенню людей, враховуючи широкий спектр розмаїття в нашому суспільстві, у спортивну діяльність, що сприяє створенню більш справедливого суспільства; ЦСР 3: забезпечення здоров'я та благополуччя — активна участь у спорті сприяє здоровому способу життя. Інклюзивна спортивна культура створює умови для того, щоб люди з різними потребами мали можливість отримати користь від фізичної активності; ЦСР 17: партнерство для досягнення цілей — через заклик та заохочення міжнародної співпраці та обміну досвідом у сферах спорту та освіти сприяє створенню партнерств для забезпечення інклюзивності у спорті та освіти.

Зрештою, з методологічної точки зору, це дослідження робить внесок у науково-методичну літературу та може стати важливим інструментом для формулювання політики і стратегій у сферах спорту та освіти, вказуючи на різні аспекти, які слід враховувати під час розробки ефективного комплексного підходу в підготовці тренерів для забезпечення інклюзивності в спорті. Загалом, подальший розвиток інклюзивної спортивної культури та ефективне використання інформаційно-освітнього простору для навчання тренерів вимагають тісної співпраці між науковцями, практиками, освітніми установами та спортивними організаціями.

Перспективи подальших досліджень передбачають аналіз навчально-методичного забезпечення професійного розвитку тренерів у закладах вищої освіти України.

Література

1. Данилишина К. Структура інформаційного освітнього середовища та використання його у підготовці майбутніх педагогів професійного навчання [The structure of the information educational environment and its use in the training of future vocational teachers]. Відкрите освітнє е-середовище сучасного ун-ту [Інтернет]. 2019; Спецвипуск.:63-76. Доступно на: http://nbuv.gov.ua/UJRN/oeem_u_2019_spetsvip

2. Коляда І. Інформаційно-освітній простір та інформаційно-освітнє середовище: спроба філософської рефлексії [Information and educational space and information and educational environment: an attempt at philosophical reflection]. Актуальні проблеми філософії та соціології [Інтернет]. 2017 [цитовано 28 берез. 2024];(18):70-3. Доступно на: http://www.apfs.nuoua.od.ua/archive/18_2017/21.pdf

3. Коляда ІГ. Інформаційно-освітній простір сучасного суспільства: соціально-філософський аналіз [Information and educational space of modern society: socio-philosophical analysis]. [Дисертація]. Одеса: Державний заклад «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені КД. Ушинського»; 2021 [цитовано 28 берез. 2024]. 218 с. Доступно на: http://dspace.pdpu.edu.ua/bitstream/123456789/11837/1/Коляда_дис..pdf
4. Пінчук ОП, Литвинова СГ, Буров ОЮ. Синтетичне навчальне середовище – крок до нової освіти [Synthetic learning environment - a step towards new education]. Інформаційні технології та засоби навчання. [Інтернет]. 2017 [цитовано 28 берез. 2024];4(60):28-45. Доступно на: <https://doi.org/10.33407/itit.v60i4.1831>
5. Чичкань ІВ, Спасітелєва СО, Жданова ЮД. Освітнє середовище для формування культури безпекового поведіння у кіберпросторі при підготовці фахівців з економіки та управління [Educational environment for the formation of a culture of safe behavior in cyberspace in the training of specialists in economics and management]. Інформаційні технології та засоби навчання [Інтернет]. 28 верес. 2021 [цитовано 28 берез. 2024];84(4):354-75. Доступно на: <https://doi.org/10.33407/itit.v84i4.3646>
6. Шевчук О, Когут І, Маринич В. Компендіум належних прикладів організаційно-методичної інклюзивності в спорті: Досвід Австралії [A compendium of good examples of organizational and methodological support for inclusiveness in sport: the experience of Australia]. Теорія і методика фіз. виховання і спорту [Інтернет]. 2023;(4):84-96. Доступно на: <https://doi.org/10.32652/tmfvs.2023.4.84-96>
7. Шевчук О, Когут І, Маринич В. Методичне забезпечення як важлива складова імплементації інклюзивності в спорті [Methodical support as an important component of the implementation of inclusiveness in sport]. Спортивна медицина фізична терапія та ерготерапія [Інтернет]. 2023;(2):66-76. Доступно на: <https://doi.org/10.32652/srmed.2023.2.66-76>
8. Шевчук О, Когут І, Маринич В. Організаційні засади реалізації інклюзивності у спорті [Organizational foundations of implementation of inclusiveness in sports]. Теорія і методика фіз. виховання і спорту [Інтернет]. 19 серп. 2023 [цитовано 2 жовт. 2023];(3):86-95. Доступно на: <https://doi.org/10.32652/tmfvs.2023.3.86-95>
9. Шевчук О, Когут І, Маринич В. Бібліометричний аналіз наукових публікацій за напрямом «Інклюзія в спорті» у базі даних Web of Science Core Collection [Bibliometric analysis of scientific publications in the field of «Inclusion in Sports» in Web of Science Core Collection database]. Теорія і методика фіз. виховання і спорту [Інтернет]. 14 квіт. 2023 [цитовано 28 берез. 2024];(1):75-83. Доступно на: <https://doi.org/10.32652/tmfvs.2023.1.75-83>
10. Яремчук Н, Сениця Н. Шляхи формування віртуального освітнього простору закладу вищої освіти [The ways of forming virtual educational space of higher education institution]. Вісник Львівського університету Серія пед. [Інтернет]. 2021 [цитовано 28 берез. 2024];(35):227-35. Доступно на: <https://doi.org/10.30970/vpe.2021.35.11329>
11. Adil HM, Ali S, Sultan M, Ashiq M, Rafiq M. Open education resources' benefits and challenges in the academic world: a systematic review. Glob Knowl Mem Commun [Інтернет]. 28 лип. 2022 [цитовано 28 берез. 2024]. Доступно на: <https://doi.org/10.1108/gkmc-02-2022-0049>
12. Bali M, Cronin C, Jhangiani RS. Framing open educational practices from a social justice perspective. Journal Interact Media Educ [Інтернет]. 2020 [цитовано 28 берез. 2024];2020(1). Доступно на: <https://doi.org/10.5334/jime.565>
13. Bogardi J, Hartvelt F. Towards a strategy on human capacity building for integrated water resources management and service delivery [Інтернет]. [місце невідоме]: UNESCO publishing; 2002 [цитовано 28 берез. 2024]. 44 с. Доступно на: <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000126258>
14. Grimaldi PJ, Basu Mallick D, Waters AE, Baraniuk RG. Do open educational resources improve student learning? Implications of the access hypothesis. Plos One [Інтернет]. 6 берез. 2019 [цитовано 28 берез. 2024];14(3):1-14. Доступно на: <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0212508>
15. Open educational resources [Інтернет]. [місце невідоме]: OECD; 2015. Research on open educational resources (OER) and the challenge of the extended lifecycle; [цитовано 28 берез. 2024]; с. 89-108. Доступно на: <https://doi.org/10.1787/9789264247543-11-en>
16. Otto D, Schroeder N, Diekmann D, Sander P. Trends and gaps in empirical research on open educational resources (OER): a systematic mapping of the literature from 2015 to 2019. Contemp Educ Technol [Інтернет]. 14 серп. 2021 [цитовано 28 берез. 2024];13(4):eр325. Доступно на: <https://doi.org/10.30935/cedtech/11145>
17. Patel KJ, Prakash K, Parekh YR. Open educational resources: an overview. Towards Excell [Інтернет]. 30 черв. 2021 [цитовано 28 берез. 2024];295-306. Доступно на: <https://doi.org/10.37867/te130224>
18. Shemy N, Al-Habsi M. The effect of a training program based on open educational resources on the teachers online professional development and their attitudes towards it of al-dakhliya governorate in sultanate of oman. J E Learn Knowl Soc [Інтернет]. 2021 [цитовано 28 берез. 2024];17(1):18-28. Доступно на: <https://doi.org/10.20368/1971-8829/1135283>
19. Sulisworo D, Fakhrunisayah, Basriyah K. Problem based learning using open educational resources to enhance higher order thinking skills in physics learning. J Phys [Інтернет]. 1 лют. 2021 [цитовано 28 берез. 2024];1783(1):012108. Доступно на: <https://doi.org/10.1088/1742-6596/1783/1/012108>
20. Tlili A, Huang R, Chang TW, Nascimbeni F, Burgos D. Open educational resources and practices in china: a systematic literature review. Sustainability [Інтернет]. 6 верес. 2019 [цитовано 28 берез. 2024];11(18):4867. Доступно на: <https://doi.org/10.3390/su11184867>
21. Tlili A, Jemni M, Khribi MK, Huang R, Chang TW, Liu D. Current state of open educational resources in the Arab region: an investigation in 22 countries. Smart Learn Environ [Інтернет]. 6 квіт. 2020 [цитовано 28 берез. 2024];7(1). Доступно на: <https://doi.org/10.1186/s40561-020-00120-z>
22. Tlili A, Zhang J, Papamitsiou Z, Manske S, Huang R, Kinshuk, Hoppe HU. Towards utilising emerging technologies to address the challenges of using Open Educational Resources: a vision of the future. Educ Technol Res Dev [Інтернет]. Квіт. 2021 [цитовано 28 берез. 2024];69(2):515-32. Доступно на: <https://doi.org/10.1007/s11423-021-09993-4>
23. Tlili A, Altinay F, Huang R, Altinay Z, Olivier J, Mishra S, Jemni M, Burgos D. Are we there yet? A systematic literature review of Open Educational Resources in Africa: a combined content and bibliometric analysis. Plos One [Інтернет]. 18 січ. 2022 [цитовано 28 берез. 2024];17(1):e0262615. Доступно на: <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0262615>
24. Tlili A, Garzón J, Salha S, Huang R, Xu L, Burgos D, Denden M, Farrell O, Farrow R, Bozkurt A, Amiel T, McGreal R, López-Serrano A, Wiley D. Are open educational resources (OER) and practices (OEP) effective in improving learning achievement? A meta-analysis and research synthesis. Int J Educ Technol High Educ [Інтернет]. 13 жовт. 2023 [цитовано 28 берез. 2024];20(1). Доступно на: <https://doi.org/10.1186/s41239-023-00424-3>
25. Zhang X, Tlili A, Huang R, Chang T, Burgos D, Yang J, Zhang J. A case study of applying open educational practices in higher education during COVID-19: impacts on learning motivation and perceptions. Sustainability [Інтернет]. 3 листоп. 2020 [цитовано 28 берез. 2024];12(21):9129. Доступно на: <https://doi.org/10.3390/su12219129>
26. Zhang X, Tlili A, Nascimbeni F, Burgos D, Huang R, Chang TW, Jemni M, Khribi MK. Accessibility within open educational resources and practices for disabled learners: a systematic literature review. Smart Learn Environ [Інтернет]. 3 січ. 2020 [цитовано 28 берез. 2024];7(1). Доступно на: <https://doi.org/10.1186/s40561-019-0113-2>
27. Zulaiha D, Triana Y. Students' perception toward the use of open educational resources to improve writing skills. Stud Engl Lang Educ [Інтернет]. 31 січ. 2023 [цитовано 28 берез. 2024];10(1):174-96. Доступно на: <https://doi.org/10.24815/siele.v10i1.25797>